

בעוהש"ת

קונטרס

א פרייליכער איד

וואס דאס איז א וואונדערליכע שיעור, געזאגט געווארן דורך
כבוד קדושת הרב הצדיק מוהרא"ש שליט"א
אריינגעברענגען אין אונז די ריינע און קלארע אמונה אין באשעפער,
ווי אויף עצות און התחנקות וויאזוי אדורך צו גיין דעם לעבן פשילום.

פרשת האינו תשע"ג

געבויעט און באגרינדעט אויף די ווערטער פון אונזער הייליגער און פארקטיגער רבי,
דער באהאלטענע ליכטיגקייט, דער הייליגער הויכער ליכט, אדונע, מוריע ורבינו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און אויף די ווערטער פון זיין תלמיד, מוריעו הגאון הקדוש, א וואונדערליכע ליכט,
וואס קיין שום באהעלטעניש איז נישט פארהוילן פון איהם,

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און עס איז צוזאמגעשלאכטן מיט פסוקים פון תורה, גביאים, כתובים, און מאמרים
פון אונזערע הייליגע חכמים פון גמרא און מדרשים און הייליגן זוהר.

עס איז געברענגט געווארן צום דרוק
דורך חסידי ברסלב - נוא יארק יצ"ו

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים

To obtain this and other Breslov publications:

מוסדות היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh Williamsburg

27 Skillman Street

718-384-1652 ישיבה אפיס

מתיבתא היכל הקודש

Mesifta Heichal Hakodesh

1129-42nd Street

Brooklyn NY 11219

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh Kiryas Joel

8 Hayes Ct.

845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

79 Decatur Avenue.

347-243-2992

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

32 Dolson Rd.

347-733-7551

בארץ ישראל

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"י עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site: www.breslevcity.co.il

לשמוע השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection at:

amazon.com or at: mohorosh.com

To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-481-3321

אַ פֿרייליכער אַיד

.א.

דער אַר"י הקדוש זאָגט (עיינ פֿרי עין חיים שער יום
הכפורים, פֿרק א; ובשער חג הסוכות, פֿרק א): די פֿיר טעג פֿון
יום כיפור ביז סוכות איז קעגן די פֿיר אותיות פֿון שם
הנוק"ה. וועגן דעם דארף מען אין די פֿיר טעג זיין
'נאר פֿריילעך' (שלחן ערוך הרב, סוף סימן תרכ"ד), און
נישט ווייזן קיין שום עצבות, ווייל דער
אייבערשטער האט אונז מוחל געווען אויף אלע

א פֿרײליכער איד

עבירות, און פאר נייע עבירות חס ושלום, איז נישט דא קיין צייט, אזוי ווי חז"ל זאגן (ויקרא רבה ל, ז): אויפן פסוק (ויקרא כג, מ): וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְכוּ', אז די פיר טעג צווישן יום כפור און סוכות, זענען אידן פארנומען און פארזאגט, מיט מאכן די סוכה, און קויפן די ד' מינים וכו', אזוי אז מען האט ניטאמאל קיין צייט צו זינדיגן. בפֿרט אין אזא יאר וואס מיר האבן נאך אין די פיר טעג א שבת אינמיטן אויף, איז דאך דאס א מורא'דיגע שמחה, ווייל נישט נאר אז מען האט נישט קיין צייט צו זינדיגן, נאר מען האט נאך די שמחה פון שבת קודש אויף.

דער הייליגער רבי זאגט (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן יז): שבת דארף מען זיין זייער פֿריילעך. און מען דארף טוען אלעס וואס מען קען נאר, פֿדי צו זיין נאר פֿרייליך אין שבת. דער מדרש זאגט (תנחומא בראשית סוף סימן ג): 'פֿבוד שבת עדיף מאלף תעניות', א מענטש וואס איז זיך מתענג אין שבת, איז אזוי ווי ער וואלט געפאסט טויזענט תעניותים. אויף זאגט דער הייליגער רבי (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נז): דאס

א פרייליכער איד

ה

עסן פון שבת איז 'פולו אלקות', נאר געטליכקייט.
דער הייליגער רבי האט אמאל געזאגט פאר אונזערע
לייט (חיי מוהר"ן סימן לב): דער באשעפער זאגט אונז
(שמות טז, כה): 'קינדערלעך עסט, עס איז שבת היינט!
און דאס איז שוין אויף שווער מקיים צו זיין. אזוי ווי
מען זעהט ווי שווער עס קומט אן צו עסן די דריי
סעודות, בפרט איז מען מזלזל אין 'שלא סעודות'.
חז"ל זאגן (שבת קי"ז ע"ב): א מענטש זאל עסן דריי
סעודות שבת קודש. און דער זוהר הקדוש זאגט (יתרו
דף פ"ח ע"א): אז דער וואס פארפעלט איין סעודה, פון
די דריי סעודות, איז א סימן אז עס פעלט אים אמונה.
וועגן דעם וואויל איז דעם וואס איז שטענדיג
פרייליך שבת, און עסט די דריי סעודות שבת מיט א
מורא דיגע שמחה.

ב.

דער הייליגער רבי טייטשט אויס (לקוטי מוהר"ן חלק
א' סימן כ"ב): דעם פסוק (ירמיהו נ, כ): **ביום ההוא יבקש**
עון ישראל ואיננו, עס וועט קומען א צייט, וואס מען
וועט נאכזוכן נאך די עבירות פון אידן, און מען וועט

נישט טרעפן, ווייל אלע אידן וועלן טוען 'תשובה מאהבה', ממילא וועט אלעס איבערגעדרייט ווערן פאר זכותים און מצוות, און עס וועט נישט בלייבן גארנישט פון די עבירות.

דאס זעהט מען אויף ביי די סופה, ווייל דער עיקר פון די סופה איז דאך די סכף, וואס דאס ווערט געמאכט פון: 'פסלת גרן ויקב' (סופה יב ע"א), זאגן צדיקים (בני יששכר, תשרי, מאמר י, אות כב); דאס קומט צו ווייזן אז פון אלע אוונזערע עבירות, וואס דאס איז די 'פסלת' - אפפאל, וואס מיר האבן געטוען, ווערט יעצט - נאך יום כפור וואס מיר האבן תשובה געטוען - מצוות, און מען נוצט עס אין די סופה פאר סכף.

דער זוהר הקדוש (פרשת ויחי דף רכא ע"א; תקוני זוהר דף כט ע"א): רופט אן די ד' מינים 'מאנא קרבא', די געווער פון א איד. אז יעדער איד וואס האלט אין זיינע הענט די ד' מינים, האט ער געווער אין זיינע הענט, וואס דאס איז א סימן אז ער האט געווינען. פֿרעגט אויף דעם דער הייליגער רבי נתן (לקוטי הלכות, ברכת הראיה ופרטיות, ה, יט): דער סדר איז דאך ביי א

א פרייליכער איד

ז

מלחמה, אז נאכדעם וואס מען האט שוין באזיגט און געווינען, דעמאלטס הייבט מען די פּענער, און מען פייפט מיט טראמפייטערס, אבער אז מען האלט נאך די געווער, איז א סימן אז מען האלט נאך אינמיטן די מלחמה?! נאר ענטפערט ער: ברוחניות, ווילאנג א איד געט נישט אויף, און ער האלט נאך די געווער, און איז מקיים די מצות ד' מינים, איז ער שוין א געווינער און ער באזיגט דעם סמ"ך מ"ם.

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט געזאגט: מיט דעם וואס מען האלט די ד' מינים אין די הענט, האלט מען פביכול דעם אייבערשטן אין די הענט, ווייל די ד' מינים איז אקעגן דעם שם ה'י"ה (בית יוסף סימן תרנ"א בשם הריקאנט", הובא בטורי זהב סימן תרנ"ד, סעיף קטן י"ד): וועגן דעם איז דעמאלטס א מורא'דיגער עת רצון, אויסצובעטן וואס מען וויל (ועיין לקוטי הלכות, שם). דער הייליגער רבי האט אמאל געהאלטן א מצה אין די האנט, און איז געווארן מורא'דיג פארפלאמט און זיך אָנגערופן: 'אז מען האלט 'מצה' אין האנט, האלט מען 'גאט' אין האנט'. ווייל עסן מצה איז דאך

א פֿרייליכער איד

א מצוה, און דאס איז דעם באשעפער'ס רצון, קומט אויס אז 'איך האלט דעם באשעפער'. די זעלבע זאך ווען מען האלט די ד' מינים, וואס דאס איז דעם אייבערשטן'ס רצון, האלט מען דעם באשעפער אין די הענט (עין זוהר הקדוש פֿרשת ויחי, דף רכ ע"ב). דאס זעלבע איז אויך ביי אלע אנדערע מצוות, ווי למשל: ציצית, תפילין, דארף מען זיך מורא'דיג פֿרייען ווען מען טוט די מצוה, ווייל מען טוט דעמאלטס דעם אייבערשטן'ס רצון, וואס דאס איז דער גרעסטער שמחה! נאר דער סמ"ך מ"ם צוברעכט אזוי שטארק א מענטש, און ער ברענגט אים אריין אין אזא יאוש, אז ער כאפט נישט דאס גרויסקייט און השיבות פון יעדע מצוה.

דער הייליגער רבי זאגט (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד): עס איז גרינגער צו קומען פון א 'לב נשבר' צו 'עצבות', ווי צו קומען פון 'שמחה' צו 'הוללות'. דאס הייסט, אז א מענטש האט מורא זיך צו פֿרייען, ווייל ער וועט קומען נאכדעם צו הוללות, לערנט אונז אבער דער הייליגער רבי אויס, אז מען דארף

א פרייליכער איד

ט

מער מורא האבן מען זאל נישט אריינפאלן אין קיין
עצבות, ווייל דער עיקר דארף א איד זעהן, צו זיין
שטענדיג פרייליך, און זיך מחיה זיין מיט יעדע גוטע
נקודה וואס ער האט, בפרט מיט דעם וואס ער איז
געבוירן געווארן א איד ברוך השם, וואס מיט דעם
אליין דארף מען זיך זייער מחזק זיין, אזוי ווי דער
הייליגער רבי זאגט (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן י').

דער הייליגער רבי נתן איז מסביר (לקוטי הלכות
הלכות הודאה הלכה ו'): דאס וואס דער הייליגער רבי
שרייבט (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן א): דער 'יצר הרע' איז
זיך מתלבש במצוות. אז דאס גייט ארויף אויף דעם
וואס דער סמ"ך מ"ם קומט צו א מענטש, און רעדט
אים צו, צו האבן א לב נשבר! און איז אים מסביר:
דאס איז אין הימל מורא'דיג חשוב וכו' און אז דו
וועסט זיין צופיל פרייליך, וועסטו נאך קומען צו
הוללות; אבער דורכדעם ברענגט ער אים נאכדעם צו
עצבות, וואס דאס איז נאך ערגער פון אלעם.

דער הייליגער רבי ר' ברוך פון מעזיבוי זי"ע
[וואס ווי באוואוסט האט ער געהאט א ניצוץ נשמה

א פֿרייליכער איד

י

פון שלמה המלך, און ער פלעגט זייער אסאך רעדן פון שלמה המלך, ווי אויף ווען ער פלעגט זאגן שיר השירים ערב שבת איז דאס געווען מיט א אויסנאם מוראדיגע פלאם] האט אמאל פארציילט: שלמה המלך האט אמאל אין חודש אלול געטראפן דעם סמ"ך מ"ם זייער צוטראגן, האט ער אים געפרעגט: פארנוואס ביזטו אזוי צוטראגן? ! זאגט ער אים: איך ארבעט א גאנץ יאר אריינצוכאפן מענטשן מיט אלע שמוץ וכו' רחמנא לצלן, און ווען עס קומט חודש אלול, הייבן אידן אן תשובה צו טוען, און ווער רעדט נאך ווען עס קומט ראש השנה, און מען בלאזט שופר, מאכט מען מיר טוב, און מען צומישט מיר, אויב איז דאס נישט גענוג, קומט נאכדעם יום הקדוש, וואס דעמאלטס הרגעט מען מיר אינגאנצן, און זיי זענען נאכנישט פארטיג מיט דעם, נאר ווען עס קומט סוכות צושטעכן זיי מיר, און איך טו גארנישט אויף מיט זיי, זאל איך נאך זיין פריילעך? !

איין יאר טרעפט שלמה המלך דעם סמ"ך מ"ם פריילעך און אויפגעלייגט, פרעגט ער אים: פארנוואס

ביזטו אזוי פֿריילעך?! פֿאַרזאַר האַסטו זיך
 באַקלאַגט אז מען שטעכט אַרײַן אין דיר?!
 ענטפֿערט אים דער סמ"ך מ"ם: איך האב מיך
 געטראפן אַ עצה; איך האב געמאַכט אַ לאַך, אין די
 שיף אין וואס מען האט געברענגט די אַתרוגים, און
 עס איז געווארן פֿיל מיט וואסער, און אלע אַתרוגים
 זענען חרוב געווארן, און עס איז נישטא כמעט צו
 באַקומען קיין אַתרוגים!

נאך סוכות זעהט שלמה המלך, אז ער איז שוין
 ווייטער טרויעריג, פֿרעגט ער אים: פֿאַרןואס ביזטו
 שוין ווייטער טרויעריג? האַסט דאך אַנגעמאַכט אַ
 גוטן שפּיצל?! זאַגט ער אים: עס איז געבליבן צוויי
 דריי אַתרוגים, וואס אידן האבן באַצאלט פֿאַר דעם
 שווערע געלטער, און אלע אידן האבן זיך געריסן
 מקיים צו זיין די מצוה, און געשטאַנען אין לאַנגע
 רייעס, און איינער האט מזכּה געווען דעם אַנדערן
 כּדי מקיים צו זיין די מצוה פֿון ד' מינים, אויב אזוי
 וואס האב איך אויפֿגעטוען מיט מיין גאַנצע
 שפּיצל!?

א פרייליכער איד

דער הייליגער רבי זאגט (שיחות הר"ן סימן קכה): אידן זענען א מבין אויף א מצוה, און אז מען זעהט, אז פונקט אויף א אַתרוג לאזן זיך אידן קאסטן אזויפיל געלט, ווייזט דאס אויף די מורא'דיגער חשיבות פון דער מצוה. וועגן דעם דארף זיך א מענטש מורא'דיג פרייען מיט יעדע מצוה, בפרט מיטן אַתרוג און לילב, ווייל מיט דעם דערשטיקן מיר דעם סמ"ך מ"ם אינגאצן.

ג.

דער אר"י הקדוש זאגט (פרי עץ חיים שער חג הסוכות, פרק ג-ד): די פיר טעג דארף מען געבן אסאך צדקה, בפרט ערב סוכות; און דער אר"י הקדוש אליין, פלעגט געבן זייער אסאך צדקה ערב סוכות, אזוי ווייט אז ער האט געהאלטן דעם בייטל אפען, און יעדער ארימאן וואס איז געקומען נאך צדקה האט ער אים געזאגט: נעמט וויפיל איר ווילט!

דארף מען פארשטיין וואס איז דער גרויסער ענין פון געבן צדקה דווקא אין די פיר טעג? נאר אין די

א פרייליכער איד

יג

תפילות פון די הייליגע טעג זאגן מיר: 'לך ה' הצדקה'; 'ללובש צדקות ביום דין, וכו', אז דער אייבערשטער טוט צדקה מיט יעדן איד, און ער שרייבט אים אן א גוט יאר, דערפאר יעצט ווען מיר גייען ארויס פונעם יום הדין, ווייזן מיר פארן אייבערשטן אז מיר זענען מפיר טובה, פאר די אלע חסדים און גוטס וואס דער אייבערשטער האט אונז אנגעשריבן, און מיר גייען אויף אויף דעם וועג, און מיר זענען ממשיך צו געבן אסאך צדקה, וואס פון די אלע צדקות וואס א איד טוט, מאכט דער אייבערשטער דערפון א מלבוש, וואס מיט דעם קען זיך דער מענטש ארומנעמען.

מען דארף וויסן אז 'צדקה' איז א 'מצוה' פונקט אזוי ווי לייגן תפילין און גיין מיט ציצית; דאס איז א מצוה עשה, וואס האט נאך אן עקסטרערע כח, אז דאס איז מקרב די גאולה (בבא בתרא דף י"א). און דאס ראטעוועט דעם מענטש פון טויט (שם), אזוי ווי דער פסוק זאגט (משלי י, ב): וצדקה תציל ממות. מיט דעם אלעם קען דורכגיין א וואך, א חודש און אפילו א

א פרייליכער איד

יאר, און א מענטש געט נישט קיין צדקה, מיטן אויסרייד אז ער האט נישט. זאגט אבער דער הייליגער רבי נתן (לקוטי הלכות, תרומות ומעשרות, הלכה ג'): אז אסאך מאל פון 'ריבוי אור', טוט א מענטש גארנישט; דאס הייסט ווייל א מענטש וויל טוען זייער אסאך, טוט ער נאכדעם גארנישט. און ער כאפט אויף אן די מצוה פון צדקה; אז ווען א מענטש זאל וויסן, דאס חשיבות פון געבן איין פרוטה פאר צדקה, וואלט ער שטענדיג געגעבן צדקה.

[דער הייליגער רבי האט געזאגט (שיחות הר"ן סימן קמא): ווער עס וועט קומען צו מיין קבר, און געבן פאר מיינעט וועגן א פרוטה פאר צדקה, און זאגן די צעהן קאפיטלעך תהלים [תיקון הפל"י], וועל איך מיך לייגן אויף דער לענג און אויף דער ברייט אים צו העלפן, און איך וועל אים ארויס שלעפן פון שאול תחתית; זעהט מען אז דער הייליגער רבי האט נאר געבעטן איין פענ"י, כאטשיג דער הייליגער רבי וואלט געקענט בעטן מער, אכצען דאלער (18), וכו', און יעדער וואלט זיכער געגעבן וויפיל מען זאל אים

א פרייליכער איד

טו

בעטן, ווייל וואס טוט נישט א מענטש אז מען זאל
אים ארויסנעמען פון גיהנום.]

עס ווערט גע'פסק'נט אין שלחן ערוך (אורח חיים
סימן צ"ב, סעיף י'): מען זאל געבן צדקה פארן דאווענען,
און דער אר"י הקדוש זאגט (שער הפנונות תפלת השחר, דף
י"ח): ווען מען זאגט ביים דאווענען: 'ואתה מושל
בכל', זאל מען געבן צדקה. פאר מען זאגט תיקון
הכללי געט מען אויף א פרוטה. עס שטייט אין זוהר
הקדוש (תרומה דף קנג ע"ב): אז א מענטש רופט א גאסט
צום עסן, און אז א מענטש בענטשט מיט א שמחה,
גייט ארויס א פרוז (יחזקאל מא, כב): 'זה השלחן אשר
לפני ה'. אבער אזוי ווי עס איז נישט מעגליך
שטענדיג צו רופן אן אורח, זאל מען כאטש לייגן
עפעס צדקה אינעם פושקע, אויף געט א פרוי צדקה
פאר ליכט צינדן, און אזוי ביי יעדער געלעגנהייט.

נאר די סבה פארן וואס א מענטש געט נישט צדקה
איז, ווייל ער טראכט: איך בין דאך פיל מיט עבירות,
און פדי איך זאל זוכה זיין מקיים צו זיין די מצוה פון
צדקה, דארף איך דאך געבן גרויסע געלטער, און

א פרייליכער איד

דאס האט ער נישט, ממילא געט ער גארנישט, און ער איז נישט מקיים די מצוה פון צדקה. דער רמב"ם זאגט (פרק ז מהלכות מתנות עניים, הלכה ה): און אזוי ווערט אויף גע'פסק'נט אין שלחן ערוך (יורה דעה סימן רמ"ח סעיף א): אפילו אן ארימאן איז מחויב צו געבן צדקה יעדן טאג. און עס שטייט נישט קיין שיעור, ווייל וויפיל מען געט נאר האט מען א מצוה, די גמרא זאגט (בבא בתרא דף ט ע"ב): 'פרוטה פרוטה מצטרפת', די אלע פרוטות שטעלן זיך צאם צו א גרויסע סכום. און ווען א מענטש גייט אוועק פון דער וועלט, גייט אים פאראויס די צדקה וואס ער האט געגעבן, און עס קומט אים גוט צוניין, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (ישעיה נח, ח): 'והלך לפניך צדקך'. און ווען א מענטש זאל וויסן וואס ער קען אויפטוען מיט די פאר פרוטות, און וואסערע הצלחה דאס וועט אים ברענגען נאך זיין פטירה, וואלט ער געגעבן יעדן טאג צדקה, נאר דעמאלטס איז שוין צו שפעט.

און אזוי איז מיט יעדע זאך, ווען א מענטש זאל וויסן ווי חשוב עס איז יעדעס ווארט תורה וואס ער

א פרייליכער איד

יז

לְעֶרְנֵט, וואָלט ער גענומען אַ חומש און געלערנט צוויי דריי פֿסוקים, און אַפֿילו נאַר אַיין פֿסוק, אַזוי ווי חז"ל זאָגן (תנא דבי אליהו זוטא, סוף פרק ב): ווען אַ מענטש זאָגט נאַר דעם פֿסוק (בראשית לו, כב): וְאַחֹת לוֹטָן תִּמְנַע' אַ גאַנצן טאָג, האָט ער אויף מְקַיִים געווען די מצוה פון לימוד התורה, [דער טעם פאַרןואס חז"ל כאָפֿן אָן פּוּנְקֵט 'דעם' פֿסוק, ווייל דער זוהר הקדוש (לך לך בך פ ע"ב): טייטשט דאס וואָרט 'לוט' אַ לשון פון 'קללה' (לטותא), און דאס וואָרט 'אַחות' איז אַ לשון פון באַהעפֿטן (בראשית רבה לט, ג), און דאס מיינט צו זאָגן: אַז ווען עס קומט זיך צו 'מחבר' זיין צו אַ 'קללה', 'תִּמְנַע' זאַלסטו זיך 'מונע' זיין, אַזוי ווי דער הייליגער רבי זאָגט (ספר המדות אות קללה חלק ב סימן א): אַ מענטש וואס איז צוגעוואוינט צו שְׁעֵלְטֵן קומט פון 'עולם התהו'; דאס הייסט זיין מַחֵ איז פּוּסֵט און ליידיג, און ווייסט נישט אַז עס דאַ אַ באַשעפֿער, וואס פֿירט יעדע זאָך. און - פאַרקערט - אַ מענטש וואס בענטשט שטענדיג, ער קומט פון 'עולם התקון'; דאס הייסט, ער לעבט מיטן

א פֿרייליכער איד

אייבערשטן, און ער ווייסט אז יעדע זאך ווערט
געפירט דורעכן אייבערשטן.]

נאר פֿארנוואס דען לערנט נישט א מענטש? ! ווייל
ער טראכט: וואס האב איך פון איין פֿסוק, איך דארף
דאך לערנען גאנץ תנ"ך? ! ממילא לערנט ער
גארנישט, אָבער אז ער ווייסט אז קען לערנען יעדן
טאג אביסל, אזוי ווי חז"ל זאגן (במדבר רבה כא, טו):
פֿארנוואס איז די תורה צוגעגליכן צו א תאנה-פייג?
ווייל דאס איז די איינציגסטער בוים וואס די פירות
ווערן געצייטיגט צוביסלעך דא אביסל, דארט
אביסל; אזוי אויף, די תורה ווערט נישט געלערנט
אין איין טאג, נאר היינט אביסל, מארגן אביסל, ביז
מען האט דורכגעלערנט גאנץ תנ"ך.

די זעלבע זאך איז מיט משניות, פֿארנוואס לערנט
נישט א מענטש משניות? ווייל ער טראכט: איך
וואלט געדארפט ענדיגן גאנץ ששה סדרי משנה אין
איין טאג! אָבער אז א מענטש ווייסט אז מען בעהט
נישט פון אים נאר וויפיל ער קען, כאפט ער ארויס
איין משנה, נאך א משנה, און אזוי צוביסלעך לערנט

א פרייליכער איד

יט

ער איין פֿרק משניות און נאך א פֿרק, וואס דאס איז זיין פארמעגן, די זעלבע זאך איז מיט גמרא; הייב אן צו לערנען איין שטיקעלע גמרא, נאך א שטיקעלע, און אזוי צוביסלעך קומט מען אן מער און מער, און מען פאנגט אן צו שפירן דאס זיסקייט פון די תורה, בפרט אז א מענטש איז זוכה און ער לערנט א דף גמרא יעדן טאג, איז נישטא קיין בעסערע זאך פון דעם, און דאס איז זיין חיות.

דאס איז דער הייליגער רבי נתן זכרוננו לברכה מסביר (שם): וויבאלד א מענטש בלאזט אויף, ער וויל זייער אסאך, און דאס קען ער טאקע נישט יעצט, טוט ער גארנישט; אבער א מענטש דארף וויסן אז יעדע קלייניקייט איז זייער חשוב. דער הייליגער רבי ברענגט (ספורי מעשיות, מעשה א): נאכדעם וואס דער 'שני למלך' איז שוין געגאנגען יארן און יארן, צו זוכן די 'בת מלך', און ער איז שוין איבערגעגאנגען אלע מניעות, וואס מען האט אים אוועק געשטופט, און מען האט אים שוין ענדליך אויסגעזאגט וואו עס געפונט זיך דער גאלדענער

א פרייליכער איד

בארג מיטן פערל'דיגן שלאס, האט ער געפרעגט:
וואס איז דארט טייער? האט מען אים געענטפערט:
דארטן איז אלעס טייער! האב איך דאס אמאל
געטייטשט: אז דארט אין הימל איז יעדע זאך טייער.

דער הייליגער גר"א זי"ע איז נסתלק געווארן חול
המועד סופות, האלטענדיג אין די הענט די ד' מינים,
ווייל ער האט זיך נישט געקענט אפשיידן פון דעם;
[אין גמרא שטייט (סופה דף מ"א ע"ב): די אידן פון
ירושלים, פון גרויס ליבשאפט צו די מצוה, האבן זיי
געהאלטן די ד' מינים אין די הענט א גאנצן טאג, עס
איז געווען צדיקים וואס די ד' מינים איז געלעגן
אויפן טיש א גאנצן טאג, און פלעגן שטענדיג קוקן
אויף דעם,]

דער הייליגער רבי הערשעלע זידיטשובער בעל
עטרת צבי זי"ע, האט אמאל געטייטשט (הוכא בספר
אילה שלוחה פרשת תבוא; ישמח ישראל פרשת קדושים): דעם
פסוק (דברים כח, טז): בבקר תאמר מי יתן ערב, ובערב
תאמר מי יתן בקר - צופרי וועט ער זאגן הלואי זאל
שוין זיין ביינאכט, ביינאכט וועט ער זאגן הלואי

א פֿרײליכער איד

כא

זאל שוין זיין צופֿרײ; איז ער דאס מסביר: 'פֿבֿקֿר
תאמר מי יתן עֿרב' גייט ארויף, אויף עֿרב פֿסח
אינדערפֿרײ, נאכדעם וואס מען האט פֿארבֿרענט דעם
חֿמץ און מען קען שוין נישט עסן קיין שום סעודה
ביז ביינאכט, און מען קוקט ארויס ווען וועט שוין
קומען ביינאכט, און מען וועט קענען טועם זיין די
פֿזיתים מֿצה. און 'בֿעֿרב תאמר מי יתן בֿקר' גייט
ארויף אויף סוכות ביינאכט, אז מען קען זיך שוין
נישט איינהאלטן, און מען ווארט נאר אז עס זאל
שוין ווערן טאג, מען זאל קענען שאקלען מיט די ד'
מינים. אזוי ווי עס ווערט דערצייילט אויפֿן הייליגן
בארדיטֿשוֿבער רב זי"ע, אז ער האט געהאלטן דעם
אָתרוג אַ גאנצע נאכט, און נאר געווארט אז ער זאל
שוין קענען שאקלען, און דאס דערצייילט מען אויף
אויף נאך צדיקים.

דער חתם סופֿר זי"ע זאגט (דרשות חת"ם סופֿר חלק א',
דף נב): אויף דעם וואס די חז"ל זאגן (תנחומא אמור כב):
אויף דעם פֿסוק (ויקרא כג, מ) 'ראשון לחֿשבון עֿונות',
סוכות הייבט זיך אָן אַ נייע חֿשבון אויף די עבירות;

אז יום הקדוש האט מען ארויף געלייגט אלע עוונות אויפן שער לעזאזל, און מען האט נישט געהאלטן קיין שום חשבון וויפיל עבירות מען האט, און אויב דאס איז א קלענערע עבירה אדער א גרעסערע עבירה, ווייל ממילא גייט מען אלעס ארויף לייגן אויפן שער לעזאזל, ער זאל זיך אפטראגן דערמיט, און דער אייבערשטער וועט אלעס מוחל זיין, אבער יעצט ווען עס קומט דער הייליגער יום טוב סוכות און מען גייט זיך פרייען מיטן אייבערשטן און מיט די אלע מצוות, און די אלע עבירות גייען ווערן איבערגעדרייט אויף מצוות, נעמט מען אפיר די אלע עבירות מיט א פונקטליכן חשבון, פדי צו זעהן וויפיל זכותים מען האט. וועגן דעם פירט אויס דער פסוק: ושמחתם לפני ה' אלקיכם; מען זאל זיין אויסטערליש פריילעך.

דער הייליגער חתם סופר זי"ע האט מחבר געווען א גאנצע ספר (שירת משה), פון שירים אויף שבת און ימים טובים, וואס איז געשטעלט אויף קבלה; האט מען געפרעגט זיין זיהן הגאון הקדוש רבי שמעון

א פֿרייליכער איד

כג

סופר דער קראקא רב זי"ע, ווען האט ער דאס מחבר געווען? ווייל דער הייליגער חתם סופר איז שטענדיג געזעצן מיט תלמידים און געלערנט, אפילו יום הקדוש ביינאכט, נאר איינמאל א יאר 'תשעה באב', איז געווען א הפסק, האט ער געזאגט, אז ער האט דאס געפרעגט אמאל פונעם טאטן, און ער האט אים געזאגט: אז די פיר טעג צווישן יום הקדוש און סוכות, האט ער זיך נישט געקענט מצמצם זיין צו גארנישט, פון גרויס דביקות צום אייבערשטן, האט ער דעמאלטס מחבר געווען זיינע שירים.

זעהן מיר פון דעם דאס גרויסקייט פון די פיר טעג, וואס מיר דארפן זיך מורא'דיג מחיה זיין, מיט דעם וואס מען קויפט די ד' מינים, און מען בויפט די סוכה, וואס דאס איז דער רצון פון באשעפער.

ד.

עס שטייט אין פסוק (דברים לב, א): האזינו השמים וּבְאֲדַבְרָהּ וְגו'. משה רבינו זאגט פאר די אידן: הערטס אויס וואס איך גיי ענק יעצט זאגן, איך נעם די הימל

מיט די ערד פאר צוויי עדות, אז אויב וועט איר פאלגן דעם באשעפער, וועט זיין שפע, און אלע ברכות וועט קומען אויף ענק, אבער אויב וועט איר נישט פאלגן, דעמאלטס רחמנא לצלן, וועט זיך אנהייבן די אלע שווערע זאכן, נאר אפילו דעמאלטס, זאלט עטץ נישט ווערן צובראכן, נאר וויסן: 'הצור תמים פעלו פי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, וואס דער באשעפער טוט איז ריכטיג, און עס דארף אזוי צו זיין.

זאגט רש"י הקדוש א מורא דיגער דיבור: משה האט געזאגט: איך בין נישט מער ווי א 'בשר ודם', מארגן גיי איך אנוועק פון דער וועלט, און אויב וועלן די אידן זאגן: מיר געדענקן שוין נישט וואס משה רבינו האט אונז געזאגט, און זיי וועלן דאס אפלייקענען, וועגן דעם נעם איך פאר עדות די הימל מיט די ערד, וואס דאס בלייבט ווילאנג דער אייבערשטער וועט אנהאלטן די וועלט; דאס הייסט, משה רבינו האט געוואלט אין אונז אריינברענגען, מען זאל וויסן: עס וועט קומען איין טאג, וואס מען

א פֿרײליכער איד

כה

וועט מוזן אַוועק גיין פון דער װעלט. אָבער רוב
מענטשן ווילן נישט הערן פון דעם, ווייל עס מאַכט
זיי מַרה שְׁחֹרָה, אָבער דער אַמת איז אז דאס דאַרף
אַריינגעבן אין אַ מענטש אַ מוֹרָא'דיגע שְׂמֵחָה.

דער הייליגער רבי נתן זכרוננו לברכה טייטשט
(לקוטי הלכות, הלכות פסח, ט): דאס וואס חז"ל פארציילן
(ברכות לא ע"א): עס איז געווען אַ חתונה, האבן די
חכמים געזאגט פאר רב המנונא זוטא: זינג אונז
עפעס אַ ניגון! האט ער געמאכט אַ ניגון: 'ווי לן
דמיתנן, ווי לן דמיתנן', וויי איז אונז, מיר גייען
שטארבן; פֿרעגט רבי נתן זכרוננו לברכה, דאס הייסט
אַ ניגון? איז ער דאס מסביר: אַז אַ מענטש ווייסט,
אַז מען איז דא אויף דער וועלט נאר אויף אַ קורצע
צייט, און וואסערע שְׂמֵחָה דאס איז אז מען קען נאך
דא אויף דעם נידעריגן וועלט, אַריינכאפן אַזויפיל
גוטס, מְמִילָא ווען ער טראכט פון יום הַמִּיתָה פֿריידט
ער זיך, מיט יעדע קליינע נקודה פון זיין אידישקייט.
אַז ער גייט מיט ציצית, ער האט אַ באַרד און פֿיאות,
מזוזה, ער קומט אין בית המדרש, ער זאגט אַמן יְהִי-

שְׁמִיָּה-רַבָּה מֵיט קְדוּשָׁה און בְּרַכוּ, וואס די אַלע זאכן זענען דאָ גְרוֹיִסע פֿאַרמֶעגֶנְס, און עס ווערט פון דעם באַשאַפֿן מִלִּי מִלְּאָנען מְלֶאכִים, נָאר דער סמ"ך מ"ם פֿאַרבלענד זייער שטאַרק די אויגן פון אַ מענטש, בְּפֶרֶט אז מען נִכְשֵׁל געוואָרן מֵיט פֶּגֶם הֶבְרִית רַחֲמָנָא לְצֵלָן, צומישט דאס אים דעם מַח, און ער פֿאַלט אַרײַן אין עֲצָבוֹת, אָפֶּער אז אַ מענטש איז פֿריילעך מֵיט זײַנע מְצוּוֹת, פֿאַרברענט ער אַלע קְלִיפּוֹת וואס ער האט באַשאַפֿן דוּרְךָ זײַנע עֲבִירוֹת (עײַן לְקוּטֵי מוֹהַר״ן חֶלֶק א סִימָן קס"ט; צ).

בְּפֶרֶט יעצט ווען עס קומט די יום טוב סופות וואס דער פֿסוק זאָגט בְּפִירוּשׁ (דְּבָרִים טז, יד): 'וְשִׁמְחַתְּ בְּחִגְדוֹ', דאַרפֿן מיר זײַך זייער פֿרייען מֵיט דעם וואס מיר גייען אַרײַן אין די סופה. אזוי ווי צדיקים האָבן געזאָגט: סופה איז די איינציגסטע מְצוּה וואס אַ מענטש גייט אינגאַנצן אַרײַן אין דעם, מֵיט די שְׁטִיּוּל. [כאַטשיג אין אַ מְקוּה, גייט דער מענטש אויף אינגאַנצן אַרײַן, ביז ער ווערט איבערגעדעקט מֵיט וואַסער, וואס דאס איז די טְהוּה, דאָ אָפֶּער אין

אַ פֿרייליכער איד

כז

מקוה דארף מען זיך אויסטוען, אָבער אין די סופּה גייט מען אַריין מיט די שטיינער. [און ווען ער קומט אַריין אין די סופּה, איז ער אינגאנצן אַרומגענומען מיטן אייבערשטן, ווייל סופּות ווערט אַנגערופן (שמות כג, טז; לה, כב): 'חג האַסיף', וואס דעמאלטס נעמט מען צאם און מען ברענגט אַריין אַלע גוטע נקודות וואס מען האט, אין די סופּה, און מען פֿריידט זיך דערמיט, וואס דאס איז דער גרעסטער תּענוג, וועגן דעם ווען מען זיצט אין די סופּה שפּירט מען אַן אַנדערן טעם, און בפרט אויב אַ מענטש איז זיך מתבודד, און ער רעדט צום אייבערשטן אין די סופּה, שפּירט ער זייער אַ גרויסער לעכטיגקייט.

אָבער דעם לעכטיגקייט דארף מען אויף מיטנעמען אויף אַ גאנץ יאר, זיך שטענדיג צו דערמאנען אז מען איז אַרומגענומען מיט אַלקות, און אז דער באשעפער איז דא, און אויסער דעם אייבערשטן איז גארנישט פֿאַרהאנען, און ווען אַ מענטש לעבט מיט דעם, האט ער גאר אַן אַנדערן לעבן, און ער לעבט אַ גאנץ יאר אזוי ווי אין די

סופֿה, דאס הייסט ער איז שטענדיג אַרומגענומען מיטן אייבערשטן.

עס שטייט ביי שמואל הנביא (ברכות י ע"ב): 'כל מקום שהלך ביתו עמו', ווי ער איז געגאנגען איז געווען זיין הויז מיט אים; דאס הייסט ער האט נישט געדארפט אַנקומען צו קיינעם, ווייל ער האט שטענדיג געלעבט מיטן אייבערשטן, און דאס איז די גרעסטע ברכה וואס עס קען נאר זיין פאר א מענטש, אז ער דארף נישט אַנקומען צו א צווייטן, אזוי ווי מיר זעהן ביי די תפלה (תפילות יום כיפור, מוסף): וואס דער כהן גדול האט געבעטן ווען ער איז אריין געגאנגען לפני ולפנים, אין קודש הקדשים, איין מאל א יאר, וואס ער האט דעמאלטס געבעטן גאר א קורצע תפלה, ער זאל נישט דערשרעקן די אידן אויב ער וועט דארט זיין צו לאנג, האט ער געבעטן דריי זאכן, און איינס פון דעם: 'ושלא יצטרכו עמך בית ישראל זה לזה, וכו', אז אידן זאלן נישט דארפן צוקומען איינער צום אנדערן; ווייל די ערגסטער קללה וואס קען נאר זיין, איז דאס וואס א מענטש

א פֿרייליכער איד

כט

דארף אַנקומען צו אַ צווייטן, און דער הייליגער רבי זאָגט (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ו): אַנקומען צו אַ צווייטן מיינט נישט נאר אז איך דארף אַנקומען צו יענעם געלט, נאר אויב איך דארף האָבן פֿבוד (עֶטְענְשֶׁא"ן) פֿון יענעם, און אז אַנדערע זאָלן מאַכן פֿון מיר אַן עסק, דאס איז אויף אַ ביטערע קללה.

און דאס איז דער טעם פֿאַרנוואס מען זאָגט די בִּרְכָה: 'שְׁלֵא עֲשֵׂנִי אִשָּׁה', נישט חס ושלום גרינגצושעצן אין אַ פֿרוי, אז זי איז גאַרנישט ווערד, פֿונקט פֿאַרקערט, אַ פֿרוי מאַכט אַסאך אַ גרעסערע בִּרְכָה: 'שְׁעֲשֵׂנִי פֿרְצוֹנוֹ', זי געט זיך אינגאַנצן איבער צום באַשעפֿער, אז וואס ער האט געטוען מיט מיר, בין איך צופֿרידן, אויב אזוי פֿאַרנוואס זאָגט מען טאַקע שְׁלֵא עֲשֵׂנִי אִשָּׁה? נאר אַ פֿרוי איז אַ 'מִקְבֵּלֶת'; דאס הייסט, אַ פֿרוי דארף מען זאל איר מחזק זיין, און קוקט שְׁטענדיג אַרויס אז מען זאל איר זאָגן אַ גוט וואָרט, און איר געבן אויפֿמערקזאַמקייט, וועגן דעם מאַכן מיר 'די' בִּרְכָה, פֿדי צו דאַנקען און לויבן דעם אייבערשטן, אז איך דארף נישט צוקומען צו אַ

צווייטנס עטענשא"ן, אָבער אויב עס זאל זיין פֿאַרקערט, א פֿרוי זאל אויף האָבן די שטאַרקייט (סעלף קאַנפֿידענט"ץ) אז זי דאַרף נישט אַנקומען צו א צווייטן, און אויב אַ מאַן דאַרף יא האָבן אז זיין ווייב זאל אים געבן עטענשא"ן, איז ער גאַרנישט בעסער פֿון א פֿרוי, און זי איז נישט ערגער פֿון אַ מאַן.

ווייל דער שְׁלִימוּת צו וואס אַ איד דאַרף צוקומען איז, אז עס זאל אים נישט זיין קיין חילוק צו מען האט אים יא געגעבן פֿבוד, אָדער נישט, וואס דאס קומט פֿון ווייניג שְׁכָל, אָבער דאס איז די טבע פֿון אַ מענטש, אז ער דאַרף אַ גוט וואַרט, סיי ווער עס אַרבעט וויל הערן אז ער טוט אַ גוטן אַרבעט, און אזוי יעדער מענטש וויל אז מען זאל אים געבן גוטע ווערטער, דאס איז דער מוֹרָא דִיגָע תּפִּלָּה וואס דער כּהֵן גדול האט געבעטן: 'וְשָׂא יִצְטָרְכוּ עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶה לְזֶה', אז אַ מענטש זאל נישט דאַרפֿן אַנקומען אז א צווייטער זאל אים געבן אַ קאַמפֿלימענט און מְחַזֵּק זיין, פֿאַרקערט, ער זאל

לא

א פרייליכער איד

משפיע זיין פאר אנדערע, ווייל יעדער איד האט דעם
כח משפיע צו זיין אויף אנדערע, און דאס איז די
גרעסטע ברכה.

ה.

עס שטייט פון צדיקים, אז דער זעלבער שם פון
פרנסה - חת"ך, וואס קומט ארויס פון די סופי תיבות
פון דעם פסוק (תהלים קמה, טז): פותח את ידך, קומט
אויף ארויס פון די סופי תיבות פון דעם פסוק (דברים
טז, טו): והיית' אף שמח; ווייל אז דער מענטש איז
פריילעך, האט ער ישוב הדעת, און אז מען האט
ישוב הדעת, האט מען פרנסה, און אז א מענטש האט
נישט קיין פרנסה, זאל ער זיך נישט שעמען, און גיין
נאך צדקה, אזוי ווי עס ווערט געפסקנט אין שלחן
ערוך (יורה דעה סימן רנ"ג), אזוי וועט ער כאטש מזכה
זיין אנדערע אידן, דער פראבלעם איז, אז עס פאסט
אים נישט צו גיין נאך צדקה. די וועלט זאגט: א
מענטש שטארבט נישט פאר הונגער, נאר פאר
גיאות; מיט דעם האב איך געטייטשט דעם פסוק
(תהלים כב, כז): יאכלו ענוים וישבעו, דער וואס איז א

עָנִיו זאל עָסן, און ער וועט זאט ווערן; שְׂטֵעֲלֵט זיך אַ
 שְׂאֵלָה, אַ בַּעַל גְּאֹוָה דַּאָרף נִישְׁט עָסן און זאט
 ווערן?! נאר אַ עָנִיו איז שְׂטֵעֲנֵדִיג זאט, ווייל ער גייט
 נאָך צָדָקָה, און אויב מֶעַן פֿרעגט אים צו ער וויל
 עפֿעס טרינקען, ענטפֿערט ער דעם אַמֶת: יא! און אז
 מֶעַן פֿרעגט אים צו ער וויל זיך וואשן אויכעט,
 ענטפֿערט ער אויף: יא, פֿאַרנוואס נִישְׁט?! אַזוי אַרום
 עסט ער אַ פֿיינע סעודה און בענטשט, און ער גייט
 ווייטער. אָבער אַ בַּעַל גְּאֹוָה, פֿאַסט אים נִישְׁט צו
 זאָגן: איך בין דאַרשטעריג, אָדער הונגעריג, ווייל
 קוים וואס ער קען בעטן צָדָקָה, מִמִּילָא בִּלְיִיבֵט ער
 הונגעריג.

דער הייליגער רבי איז מסביר (לקוטי מוהר"ן חלק א,
 סימן רנ"א): דאס וואס דער פֿסוק זאגט (מלאכי ג, כ):
 'שְׂמַשׁ צָדָקָה וּמִרְפֵּא', צָדָקָה איז געגליכן צו די זון;
 ווי קומט איינס צום אַנדערן?! נאר פֿונקט ווי די זון
 האט אין זיך אינטרעסאַנטע כוחות, אַ ווייסע זאך,
 מאכט דאס שוואַרץ. און פֿאַרקערט, אַ שוואַרצע זאך
 אז עס ליגט אויף די זון, ווערט דאס ווייס. אַ

א פרייליכער איד

לג

טריקענע זאך, ווי למשל א שטיקל וואקס, אז מען לייגט דאס אויף די זון ווערט דאס צולאזט. און פארקערט, פייכטע בלאטע מאכט דאס די זון הארט. די זעלבע זאך זעהט מען אויף ביי צדקה, עס איז דא א מענטש וואס ער איז מלא שמחה ווען ער גייט נאך צדקה, ער מאכט זיך א חשבון: איך האב גארנישט געטוען, נאר אויסגעשטרעקט מיין האנט, און מען האט מיר אריין געלייגט געלט, ווידער איז דא א מענטש וואס ווערט רויט, אז ער דארף בעטן פון יענעם, און ער עסט זיך אויף. און ווידעראום איז דא א מענטש וואס איז ברוגז אז מען האט אים געגעבן אזא קליינעם סכום. אפער ווער עס האט אביסל שכל קען ער האבן פרנסה.

דער עיקר זאל מען זיך זייער אכטונג געבן פון חובות, וואס דאס איז א קללה, אזוי ווי דער פסוק זאגט (משלי כב, ז): עבד ל'ה לאיש מלוה, אז איינער פארגט, ווערט ער פשוט א קנעכט פארן מלוה; ווייל אז איינער איז שולדיג יענעם געלד, איז ער זייער איינגעצוימט, און וואו ער גייט האט ער שטענדיג

מוֹרָא אַז עַר וועט טרעפֿן דער וואס האט אים
געבאָרגט, און זיין לעבן איז נישט קיין לעבן.

דער פֿסוק זאָגט (תהלים לו, כא): 'לֹוּה רָשָׁע וְלֹא
יִשְׁלָם'; אַז מֶעַן איז שוּלְדִיג געלד, דאַרף מֶעַן
באַצאָלן, און נישט זיך אַרויסדרייען מיט אלע מיני
תירוצים, און ווערן יענעמס שוּנאַ, און שרייען אַז
יענער איז נאָך דער גנב, ווייל אַפֿילו אַז מֶעַן האט
נישט צו באַצאָלן, איז נישט קיין בוּשָׁה צו זאָגן: אַיף
האַב נישט יעצט, אָבער אַיף וועל דיר מיטן
אַייבערשטנס הילף צוביסלעך באַצאָלן דעם גאַנצן
חוב. אָבער זיך אַרויסצודרייען, און לייקענען וכו',
דאס איז אַ גרויסע בוּשָׁה.

וועגן דעם אַז אַ איד האט נישט קיין פֿרנסה, און
ער האט חובות רחמנא לצלן, זאל ער בעטן דעם
אַייבערשטן, און דער אַייבערשטער וועט אים אוודאי
העלפֿן, אָבער דאס דאַרף מֶעַן געדענקען: אַז מֶעַן
האט געבאָרגט דאַרף מֶעַן באַצאָלן.

לה

א פרייליכער איד

דער אייבערשטער זאל העלפן, אז די שמחה פון
דעם יום טוב, זאל משפיע זיין שפע פאר אלע
אידישע קינדער, און מען זאל זוכה זיין מקבל זיין
דעם יום טוב סוכות מיט א מורא'דיגע שמחה.

~תם ונשלם שבח לאל בורא עולם~

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

יואל בן ריצא רעכיל' נ"י

וונגתו

אסתר גיטל בת חיי שרה האדיא תחי'

וילדיהם

שלמה, אלחנן חיים, מרים העניא זיסל,

שמעון, נחמן נתן.

הקדוש ברוך הוא ימלא את כל משאלות לבם

לטובה, ויתברכו מפי אל עליון בבני חיי ומזוני

רויחא, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי

חלציהם, אמן כן יהי רצון.

